17/04/2019

«Άυλα πολιτιστικά αγαθά της Ελλάδας» στην Οδησσό

/ Παιδεία και Πολιτισμός

Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Μνημείων και Τοποθεσιών (18/4), το Παράρτημα του Ελληνικού Ιδρύματος Πολιτισμού στην Οδησσό σε συνεργασία με το Τμήμα Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Διαπολιτισμικών Θεμάτων της Διεύθυνσης Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς του ΥΠΠΟΑ, παρουσιάζει την έκθεση «Άυλα πολιτιστικά αγαθά της Ελλάδας».

НЕМАТЕРІАЛЬНА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ГРЕЦІЇ
ΑΫΛΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ТЕАТР ТІНЕЙ

Театр тіней – це театралізована комічна або драматична вистава, яку виконують майстер-ляльковод (карагіозопехтіс) і його помічники за допомогою плоских вирізаних фігур (маріонеток), сценографічних ефектів, взаємодії світла і тіні, діалогів, танців та пісень.

В залежності від змісту вистави, за білим екраном (бердесом) з'являється і багато інших персонажів, пов'язаних або з конкретним сюжетом, або з міфічними та історичними особами. У виставах також задіяні зображення різних тварин, велика кількість сценографічних пристроїв і декорацій. Зазвичай, майстерний ляльковод Карагіозіс має у своєму арсеналі понад 1000 ляльок. Різноманітність персонажів та їх місцеві етнічні риси надають видовищу багатокультурний вимір. Ключову роль відіграє також музика, яка лунає наживо або у запису.

Найбільший внесок у просуванні мистецтва театру тіней як грецької культурної традиції належить кантору з м. Патри Дімітріосу Сардунісу, відомому під псевдонімом Мімаρос, який привніс у театр Карагкіозіс деякі з його головних атрибутів. Завдяки цим нововведенням, видовище не тільки набуло грецького характеру через зв'язок з грецькою історією і традиціями, але й перетворилося на популярний театр для родинного відвідування.

Театр тіней внесено до Національного реєстру нематеріальної культурної спадщини у 2016 році.

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΚΙΩΝ

Το θέατρο σκιών είναι μια θεατρική παράσταση (κωμική ή δραματική) που επιτελείται από ένα μάστορα (καραγκιοζοπαίχτη) και τους βοηθούς του, οι οποίοι χρησιμοποιούν φιγούρες και σκηνικά εφέ με την εναλλαγή σκιάς και φωτός, διαλόγων, χορών και τραγουδιών.

Υπάρχουν και πολλά άλλα πρόσωπα που παρουσιάζονται ή παρελαύνουν στον μπερντέ ανάλογα με τις ανάγκες του κάθε έργου, τα οποία σχετίζονται με τη συγκεκριμένη παράσταση ή με μυθικά ή με ιστορικά πρόσωπα. Επίσης, εμφανίζονται διάφορα ζώα, μεγάλος αριθμός σκηνικών βοηθημάτων, καθώς και ποικίλα σκηνικά. Ένας καλός καραγκιοζοπαίχτης έχει περισσότερες από 1.000 φιγούρες. Η ποικιλία των χαρακτήρων και η εθνοτοπική διάστασή τους δίνει στο θέαμα χαρακτήρα πολυπολιτισμικό. Η μουσική, ζωντανή ή μαγνητοφωνημένη, παίζει επίσης πολύ σημαντικό ρόλο.

Στην Ελλάδα ο εξελληνισμός και η αφομοίωση της τέχνης του θεάτρου σκιών στην ντόπια παράδοση οφείλεται κυρίως στο Μίμαρο, καλλιτεχνικό ψευδώνυμο του πατρινού ψάλτη Δημήτριου Σαρδούνη, ο οποίος έδωσε στον Καραγκιόζη ορισμένα από τα πιο βασικά χαρακτηριστικά του. Με τις αλλαγές αυτές το θέαμα απέκτησε όχι μόνο ελληνικό χαρακτήρα, εφόσον συνδέθηκε με την ελληνική ιστορία και παράδοση, αλλά μετατράπηκε και σε ένα οικογενειακό και δημοφιλές θέατρο.

Εγγράφηκε στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς το 2016.

Το υλικό που θα εκτεθεί αποτελείται από τα εγγεγραμμένα στοιχεία του Εθνικού Ευρετηρίου και του Ευρετηρίου της UNESCO (θεματικές ενότητες που θα εκτεθούν: Στειακός Πηδηχτός χορός, Τσακώνικο μνημόσυνο στη Βασκίνα, Βλάχικος Γάμος Θήβας, Σαπωνοποιία Πατούνη, Ρεμπέτικο, Τσακώνικος χορός, Ψαλτική Τέχνη, Τεχνογνωσία της Παραδοσιακής Μαστιχοκαλλιέργειας στη Χίο, Μεσογειακή διατροφή, Τηνιακή μαρμαροτεχνία, Το παραδοσιακό πανηγύρι του Συρράκου, Θέατρο σκιών (Καραγκιόζης), Μωμοέρια- ένα έθιμο του Δωδεκαημέρου, Η υφαντική τέχνη και η διαφύλαξή της στα Αστερούσια Κρήτης, Τα άγρια βρώσιμα χόρτα της Κρήτης-Εθνοβοτανικές Πρακτικές, Ξυλοναυπηγική, Η παραδοσιακή τέχνη της πέτρας στα Λαγκάδια Αρκαδίας, Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι, Το Πανηγύρι του Αη-Συμιού στο Μεσολόγγι, Η αμπελοοινική κληρονομιά της Σαντορίνης (Θήρας-Θηρασίας), Η Τέχνη της ξερολιθιάς).

НЕМАТЕРІАЛЬНА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ГРЕЦІЇ
ΑΫΛΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

МИСТЕЦТВО БУДУВАННЯ ДЕРЕВ'ЯНИХ СУДЕН

Суднобудування – один з головних проявів технічної культури приморських суспільств – практикується в Греції з прадавніх часів. Як свідчать археологічні знахідки, високого технічного рівня суднобудування тут досягло принаймні вже у XIV-XIII ст. до н.е.

Народні знання щодо особливостей і властивостей деревини, що використовується для суднобудування, способів і часу її добування, обробки і підготовки до будівництва сягають своїм корінням у давні часи. Традиційні знання і власний досвід дозволяють суднобудівникам передбачити фізичні характеристики майбутнього човна і обрати деревину певного віку для забезпечення надійності деталей і вузлів конструкції судна. Окремим показником сталого використання традиційних знань із суднобудування є розвинута типологія суден, у яких знайшли відображення як різноманітні функціональні потреби, місцеві традиції і екологічні умови кожного регіону, так і, звичайно, естетичні смаки їхніх виробників.

Традиційні суднобудівні майстерні розташовані в багатьох регіонах країни, зазвичай, на морському узбережжі або уздовж озер. Деревину для суден заготовляють навіть у гірських і віддалених від моря районах. Професійна мережа закупівлі й транспортування сировини для суднобудування охоплює гірські регіони, міські центри і навіть інші країни. Типологія суден включає безліч найменувань. Основні типологічні класифікації ґрунтуються на формі корпусу і типі вітрил.

За ініціативою міністерського Департаменту сучасної культурної спадщини, крім, власне, заходів із збереження традиційних дерев'яних човнів і суднобудівних майстерень, протягом останніх років особлива увага приділяється також створенню професійно-технічного училища для підготовки спеціалістів з традиційного суднобудування і збереження цього мистецтва в умовах сучасного економічного, соціального і культурного середовища.

Суднобудування внесено до Національного реєстру нематеріальної культурної спадщини у 2013 році.

Η ΞΥΛΟΝΑΥΠΗΓΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

Η ναυπηγική είναι μια τέχνη που εξασκείται στον ελληνικό χώρο από την προϊστορική εποχή. Αποτελούσε μια από τις κορυφαίες εκφράσεις του τεχνικού πολιτισμού στις ναυτικές κοινωνίες. Από τα ανασκαφικά ευρήματα αποδεικνύεται το υψηλό τεχνικό επίπεδο της ναυπηγικής τουλάχιστον από τον 14ο και 13ο αιώνα π.Χ.

Η γνώση της ξυλείας και ιδιαίτερα των σχημάτων και των ιδιοτήτων που πρέπει να έχει η ναυπηγήσιμη ξυλεία, ο τρόπος και ο χρόνος κοπής των ξύλων, η επεξεργασία τους μετά την κοπή και η προετοιμασία των ξύλων πριν από την κατασκευή είναι γνώσεις που προέρχονται από παλαιότερες εποχές. Οι ναυπηγοί γνωρίζουν από την παράδοση και την εμπειρία τους τις στατικές και δυναμικές καταπονήσεις που θα έχει το σκάφος που ναυπηγούν, όπως επίσης και τον κύκλο ζωής που θα έχουν τα ξύλα που χρησιμοποιούν, και έτσι προσαρμόζουν ανάλογα τις διατομές και τις συνδέσεις της κατασκευής. Ιδιαίτερο στοιχείο της τέχνης είναι η εκτεταμένη τυπολογία των σκαφών, που συνήθως αντανακλά τις διαφορετικές χρήσεις, τις τοπικές παραδόσεις, τις φυσικές συνθήκες κάθε περιοχής και φυσικά τις αισθητικές αντιλήψεις.

Τα τελευταία χρόνια με πρωτοβουλία της Διεύθυνσης Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, εκτός από την προστασία των παραδοσιακών σκαφών και των παραδοσιακών ξυλοναυπηγείων, ιδιαίτερο ενδιαφέρον επιδεικνύεται για τη δημιουργία Σχολής Μαθητείας στην ξυλοναυπηγική τέχνη, προκειμένου να εκπαιδευτούν νέοι ξυλοναυπηγοί και να αναδειχθεί η δυνατότητα διαφύλαξης της τέχνης σε ένα σύγχρονο οικονομικό, κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον.

Εγγράφηκε στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς το 2013

Η έκθεση αποτυπώνει ενδεικτικά τη μέχρι σήμερα χαρτογράφηση των ζωντανών πολιτιστικών παραδόσεων, έτσι όπως προκύπτει από την έντονη δράση της Διεύθυνσης Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Έθιμα, προφορικές παραδόσεις, χοροί, δρώμενα, μουσική, τραγούδια, κοινωνικές πρακτικές, αγροδιατροφικές παραδόσεις, παραδοσιακές τέχνες και τεχνικές, συνθέτουν ένα ιδιαίτερα σημαντικό κομμάτι της πολιτιστικής ταυτότητας της Ελλάδας.

Το κοινό θα έχει την ευκαιρία να περιηγηθεί από την Κέρκυρα ως τη Χίο και από την Ήπειρο ως την Κρήτη, από τις παραδόσεις αιώνων της ψαλτικής τέχνης ως τη συναρπαστική λαϊκή τέχνη του Καραγκιόζη και να ανακαλύψει την άυλη πολιτιστική κληρονομιά της Ελλάδας, σε μια διαδρομή που δεν ολοκληρώνεται ποτέ.